

Turvavarustuse propageerimine ja liikluskasvatus

Autor: **Krista Loog**, tervishoiutöötaja, Elva Lasteaed Murumuna
Lõuna Regionaalse Maanteeameti poolt tunnustatud „Aasta Liiklusõpetaja 2011“

Teema vajalikkus

Iga päev juhtub liikluses suuremaid ja väiksemaid õnnetusi nii laste kui täiskasvanutega. Vigastada saavad ratturid, mootorratturid, rollerijuhid, autojuhid kui ka jalakäijad. Kõik eelnimetatud liiklejad osalevad liikluses igapäevaselt.

Väikesed lapsed hakkavad kõndima umbes aastaselt ja lasteaeda tuuakse paljud neist juba pooleteiseaastaselt. Lasteaeda tulemine ja sealt minek eeldab liikluses osalemist. Ratastega sõidavad lasteaeda juba ka kolme- ja nelja-aastased liiklejad. See on ka põhjus, miks lasteaialaps peab juba varakult oskama liikluses käituda ja hakkama saada. Lapsevanemate kiire elutempo juures ei saa me lootma jääda kodusele ohutusõppele – parem teeme ise kõik võimaliku, et oma lasteaia lapsi teadvustada ohtudest liikluses.

Teema valik

Igapäevase liiklejana näen enda ümber hoolimatuid lapsevanemaid, kes ei kasuta autos turvavarustust ei endal ega lapsel. Samuti pole paljudel lastel rattasõidu ajal kiivrit peas ega pimedal ajal helkurit riietel. Lasteaias teevad lapsed oma esimesed sammud liikluses (jalutavad vanemaga koju, sõidavad rattaga koju, sõidavad autos, käivad õppekäikudel), mis eeldab lasteaialt suurema tähelepanu pööramist sellele teemale. Tähtis osa on ka lapsevanema harimisel ja kaasamisel õppesse.

Oma lasteaias viin liikluskasvatust läbi süvendatult igal aastal. Kevadel ja sügisel on rattapäevad, kuhu kuulub liiklusmärkide praktiline õppimine liiklusrajal, turvavarustuse kasutamise õppimine, valgusfoori värvide tähendus, pimedal ajal liiklemine ja helkuri vajalikkus. Lapsed õpivad liiklusrajal oma ratta tunnetust ja omandavad sõidukindluse. Lasteaia lõpuks suudab enamik lapsi sõita mööda takistustest, sõita kurvides ja reageerida kiirelt, kui tekib oht (teine laps, mingi ese jne).

Sõimerühmad õpivad liiklemist jalutades liiklusrajal ja ületades „takistusi“ (vöötrada, auk teel, kitsas koht jne). Aiarühmad kinnistavad teadmisi liiklusest töölehtede, mängude ja ülesannetega. Kevadised ja sügisesed liiklustunnid toimuvad väljas. Sügisel on ka pimedaja ohte käsitlevad tunnid – helkur, libedus, halb nähtavus. Iga-aastaselt neid tunde läbi viies olen märganud, et õppe läbinud lapsed on üle keskmise teadlikumad liiklusest kui õppeta jäänud lapsed. Lapsed viivad teadmised ka koju – nõudes endale kiivrit, helkurit ja turvavöö kinnitamist ning juhivad vanemate tähelepanu erinevatele liiklussituatsioonidele.

Õppe- ja kasvatustöö eeldatavad tulemused lapsest lähtuvalt

- ✘ Lapsed suudavad omandada teadmised ja praktilised oskused jalakäija ja jalgratturina oma võimetele vastavalt.
- ✘ Lapsed oskavad valitseda ratast, tunnevad põhilisi linnapildis olevaid liiklusmärke (algratta- ja jalgtee, jalgtee, jalgrattatee, kohustuslik sõidusuund, parkla, ülekäigurada, peatu ja anna teed, anna teed, tõkkepuuta raudteeülesõidukoht, bussipeatus, õueala, esmaabi, politsei) ning oskavad vastavalt nendele käituda.
- ✘ Lapsed teavad valgusfoori töö põhimõtteid ja oskavad vastavalt foori värvidele käituda.
- ✘ Lapsed teavad erinevaid sõiduvahendeid ja nende otstarvet.
- ✘ Lapsed teavad, millised on turvalise käitumise reeglid erinevates situatsioonides ning erinevate sõiduvahenditega seotud ohtusid (jalgratas, auto, rong).
- ✘ Lapsed oskavad kasutada turvavarustust erinevates olukordades (autos – turvatool, pimedal ajal – helkur, helkurvest, jalgrattaga sõites – kiiver, kaitsmed jne).

Osalejate vanus

Liikluskasvatus algab Murumuna lasteaias juba sõimeeas (2–3a) ja kestab kuni koolimine kuni (6–7a).

Igas vanuses lastele on seatud neile vastavad või natuke kõrgemad eesmärgid (võimekamad lapsed saavad areneda edasi ja neil pole igav).

Läbiviidud tegevuste loetelu kirjeldus, metoodika, ja integreeritus teiste valdkondadega

Pimedaja ohtude teemaline tund:

- ✘ Videofilmide vaatamine (2–7a) – õppevideote vaatamine. Osalejaid u 120 last.
- ✘ Praktilise katse tegemine (2–7a) – pimedas ruumis helkurite ja helkurvestiga katsete tegemine (üks laps kannab tumedal taustal helkurvesti, teine mitte; helkurite helkimise vaatlemine). Osalejaid u 120.
- ✘ Töölehtede täitmine (5–7a) – helkuriteemaliste töölehtede täitmine. Osalejaid 80 last.
- ✘ Erinevate helkurite näitus. Osalejaid u 60 last koos vanematega.

Fotode omanik: Elva Lasteaed Murumuna

Foto 1: Näitusele kogutud helkurid

Rattanädal:

- ✘ Munakiivritest (2–7a) – lapsed näevad läbi testi, et muna jääb terveks, kui tal on „peas“ kiiver. Osalejaid u 120 last.
- ✘ Liiklusmärkide tundmine (4–7a) – lapsed nimetavad (loevad) liiklusmärkide nimesid ja lisavad õige märgi juurde kirjelduse. Osalejaid u 90 last.
- ✘ Sõidukite tundmine (2–7a) – lapsed nimetavad (loevad) sõidukite nimesid ja nende otstarvet. Osalejaid u 120 last.
- ✘ Vigursõiduraja läbimine (kõik lapsed, kes valdavad rattasõitu) – lapsed läbivad vigursõiduraja, kus on liiklusmärgid, mille järgi nad peavad orienteeruma ja õigesti käituma. Osalejaid u 70 last.
- ✘ Takistusraja läbimine (2–3a) – söimelapsed läbivad raja, et osata käituda reaalses liikluses tänaval, kui tekib erinevaid ohuolukordi (kitsas tee, takistus teel jne). Osalejaid u 30 last.
- ✘ Mängime valgusfoorimängu (2–4a) – lapsed on autod. Kui õpetaja tõstab rohelise tule, siis autod sõidavad, kui punase, siis seisavad. Osalejaid u 45 last.
- ✘ Turvavarustuse kasutamise õpetamine (lapsed, kes sõidavad rattaga; 5–7a). Osalejaid u 70 last.

Foto 2: Turvatooli katsetamine

Foto 3: Traksid hoiavad kinni

Foto 4: Turvahälli kasutamine

Foto 5: Tita ei kuku turvatoolist välja, kui tal on traksid kinni

Foto 6: Liiklusraja läbimine

Foto 7: Liiklusraja algus

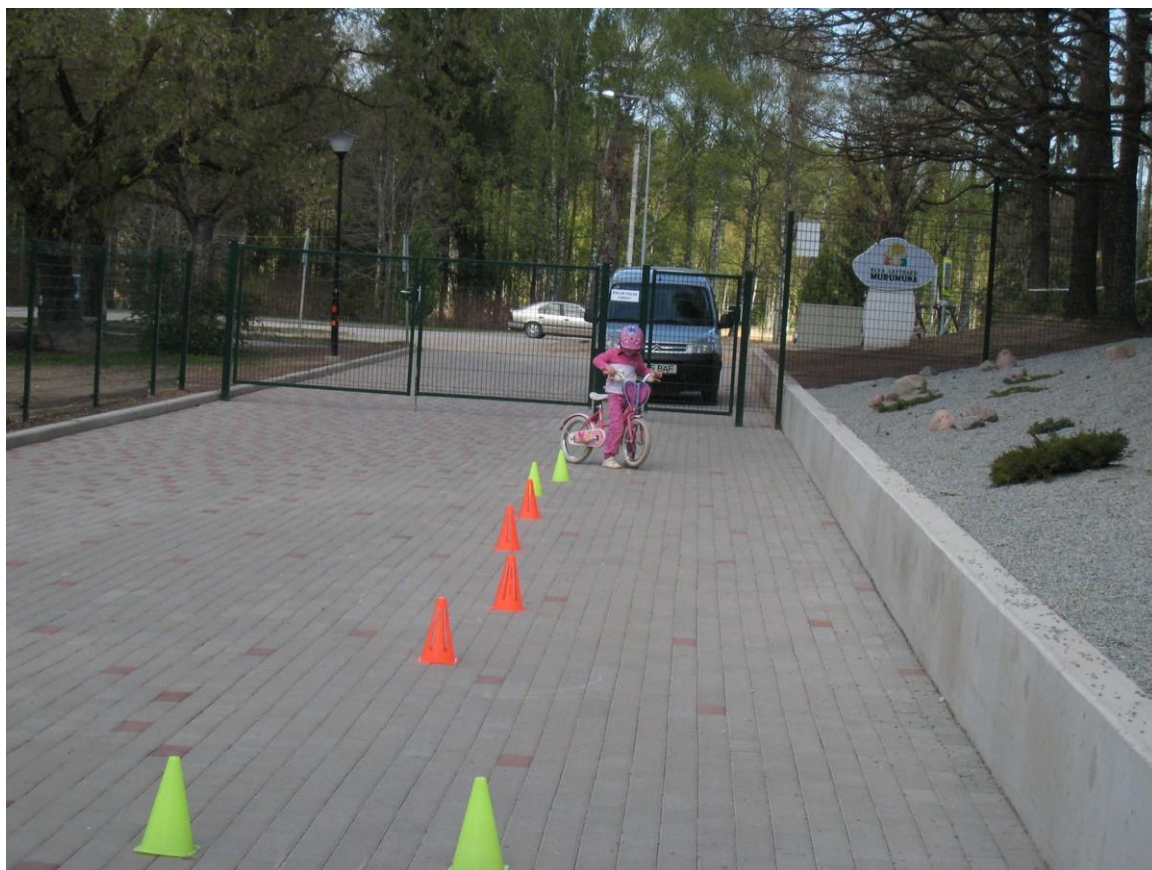

Foto 8: Tee ületamine kohas, kus pole ülekäigurada

Foto 9: Ülekäiguraja ületamine

Foto 10: Liiklusrada

Foto 11: Slaalom

Foto 12: Munakiivri test

Foto 13: Liiklusraja läbimine

Lisategevused aasta jooksul:

- ✘ Iga-aastane helkuri kontroll üle maja – personal, lapsed. Kontrollitakse u 120 last ja 35 personaliliiget.
- ✘ Turvavarustuse kasutamise tabel – kiivri, helkuri, turvatooli kasutamise kontroll läbi lapse. Kontrolliti u 70 last.
- ✘ Iga aastane helkurite jagamine ja politsei külaskäik. Osales u 70 last.

Foto 14: Politsei külaskäik ja helkurite jagamine

Foto 15: Turvavarustuse kontrolltabel

Täide Jevishkoütöölaja!
arhed päeval LA-tulutus

— Puudus LA; **O** – ei kasuta antud vahendit (autot, jalgratast); **X** – puudulik (ei kasuta autos turvavööd, ei istu t. toolis, pole helkurit, kiivrit); **+** – kõik korras.

Liiklased	Turvavarustus (turvavöö, turvatooli kasutamine)	Kiiver (rattaga LA tulles, minnes)	Helkur
Nimi:	06 14 08 09	06 14 08 09	06 14 08 09
	+ -	O -	+ -
	- +	- O	- X
	+ -	O -	+ -
	O -	+ -	+ -
	++	OO	+ X +
	OO	++	XX
	X X + +	OO	X X
	X X	OO	X X
	+ +	OO	+ +
	+ -	O -	X -

Integreeritus teiste valdkondadega:

- ✘ Keel ja kõne – lugemine, tähtede tundmine.
- ✘ Matemaatika – loendamine.
- ✘ Kunst – töölehtede täitmine, piltide joonistamine.
- ✘ Liikumine – mängud, tegevus õues, rattaga sõitmine.
- ✘ Muusika – erinevate sõidukite ja liiklushelide kuulamine.

Tegevustes kasutatud materjalid

- ✘ Liiklusraja loomiseks vajaminevad vahendid – kriidid, aerosoolvärvid, torbikud, eralduspiirded, liiklusmärgid, rattad, tõukerattad, puidust kaldteed, lauad jne.
- ✘ Kiivrid, turvatoolid, turvahäll, kaitsmed, munakiiver, munad, helkurid, helkurvestid, taskulambid, stendid.
- ✘ Lamineeritud õppevahendid – liiklusmärgid, liiklusmärkide nimed, sõidukite pildid, sõidukite nimed, turvavarustuse pildid, turvavarustuse nimed jne.
- ✘ Mängud – liikumismängud kohandatud liikluse teemaga (vt kasutatud materjal).
- ✘ Töölehed – vt kasutatud materjal, töövihikud.
- ✘ Õppevideod- vt kasutatud materjal, õppevideod.

Foto 16: Vahendid; munakiivri test

Foto 17: Liiklusrada

Foto 18: Sõiduvahendite nimed

Foto 19: Liiklusmärkidele õigete nimede panemine

Foto 20: Koolieelikute tunniplaaniid

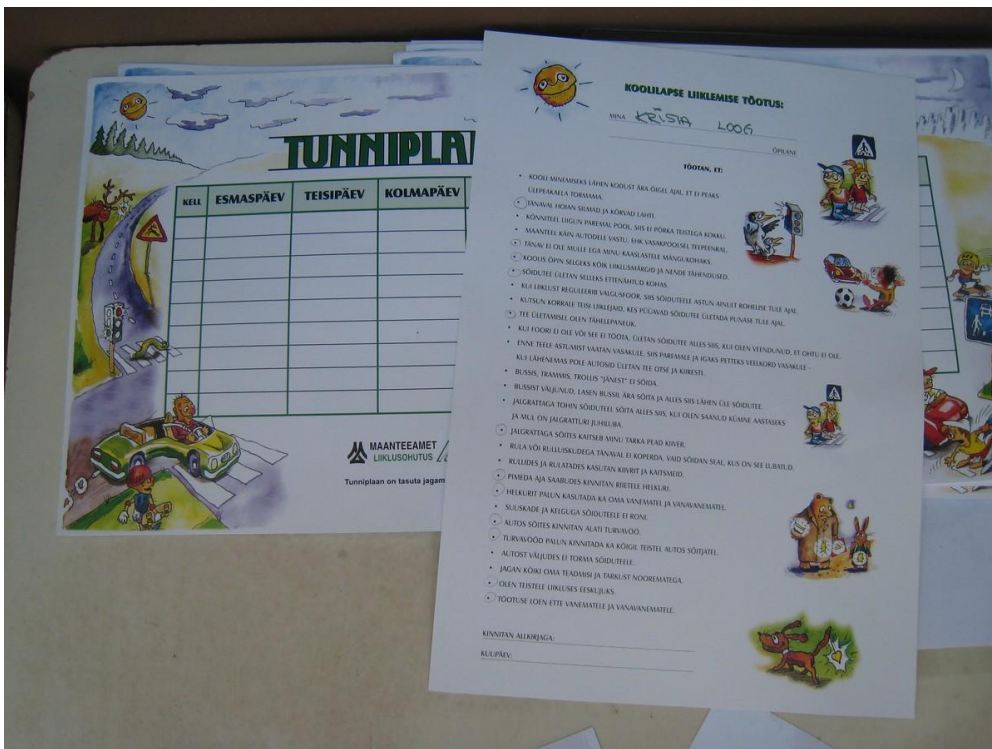

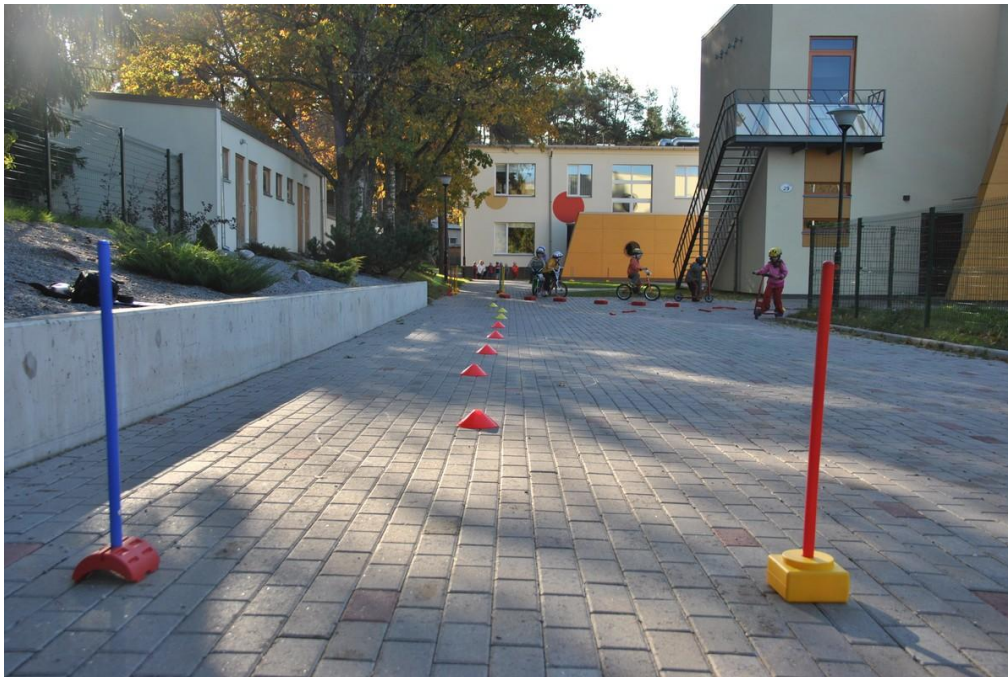
Foto 21: Liiklusmärgid

Foto 22: Sõiduvahendid

Foto 23: Liiklusrada

Läbiviidud tegevuste mõju hindamine

Igal aastal toimub ülemajaline helkuri kontroll nii lastele kui personalile. Puuduvad helkurid asendame uutega. Enamik rühmi on 100% kasutanud helkureid.

Koostöös lastega täitsime tabeli, kuhu oli märgitud turvavarustuse kasutamine sel hommikul. Kui laps tuli rattaga, siis kas tal oli kiiver peas, kas kasutas helkurit. Kui laps tuli autoga, siis kas ta istus turvatoolis ja kas turvavöö oli kinnitatud. Tabelisse tehti vastav mäрге kasutamise kohta. Tulemused paranesid peale tabeli täitmist. Tabel oli avalikult rühmas.

Igal kevadel ja sügisel hindan laste teadmisi ja turvavarustuse kasutamist. Rattanädalal näen, kui paljudel on kiivrid olemas.

Kasutatud kirjandus ja soovitatav kirjandus õpetajale

Õppevideod:

Maanteeameti poolt välja antud:

- „Ole nähtav“
- „Helkur“
- „Liikluskäitumine“ ,
- „Koolilaps liikluses“
- „Liikluskasvatuse alased tegevused liikluskasvatuse õppeväljakul 2–7aastastele lastele“
- „Lasterühmaga liiklemine tänaval“
- „Helkur aitab“
- „Turvavöö võib päästa elu“

Lasteveeb OÜ poolt välja antud:

- „Jänku-Juss õpib liiklema“

Õppekirjandus:

- „Liikluskasvatus enne kooli“ Maanteeamet
- „Liiklusest nii ja teisiti“ Anneli Roode
- „Liiklusmängud ja -tegevused“ L. Erik, E. Kohari
- „Lasterühmadega liiklemine tänaval“
- „Õppemänge“ S. Piht, E. Mätlik
- „Liikumismängud lasteaia“ Ü. Tamm
- „Liikumismängud 1–3aastastele lastele“ I. Raasuke

Seadusandlus:

- „Liiklusseadus“. Vastu võetud 17.06.2010
- „Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava“. Vastu võetud 29.05.2008 nr 87

Töövihikud:

- „Ripsik õpib liiklema“
- „Liiklusaabits“
- „Alustame turvaliselt kooliteed“
- „Turvaliselt tänaval“
- „Tark jalgrattur“
- „Helkuriga oled nähtav“
- „Onu Frederik ja sebra“
- „Kukeaabitsa liiklusvihik“
- „Kõik liiklevad“
- „Minu tänav“
- „Fred ja Sebra värvimisraamat“

Mängud, õppevahendid:

- Munakiiver, Maanteeamet
- Liiklusmärgid, Maanteeamet
- „Pea meeles“ (trükikoda „Oktoober“)

- „Lapsena liikluses“ (OÜ Dada AD)
- „Tunne liiklust ja võida (kaardimäng, Katri Smitt)
- „Liiklusmemoriin“ (OÜ Dada AD)
- „Fredri ja Sebra liiklusdoomino“ (Maanteeamet)
- „Sõpradega kooliteel“ (õppemäng, Maanteeamet)
- Fredri ja Sebra liikluspuzzle (Maanteeamet)

Muud materjalid:

- „Tunniplaan“ (Maanteeamet)
- „Sinu lapse kaitseks“ (voldik, Maanteeamet)
- „Näe ja ole nähtav“ (õppevahend)